

АҲОЛИ ДАРОМАДЛАРИНИ ОШИРИШДА КИЧИК БИЗНЕСНИНГ ЎРНИ ВА РОЛИ

Ахмедов Азизбек Муроджон ўғли

*“Бухгалтерия ҳисоби ва аудит” кафедраси ўқитувчиси,
Наманган муҳандислик-технология институти*

Аннотация. Мазкур мақолада мамлакатимизда фаолият олиб бораётган кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектлари фаолияти ҳамда аҳолининг даромадларини оширишдаги ўрни тўғрисида фикр юритилган. Шунингдек, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектлари орқали аҳолининг даромадларини оширишга таъсир этувчи омилларни бартараф этиш бўйича амалий тавсиялар берилган.

Калит сўзлар: Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик, аҳоли даромадлари, хизматлар соҳаси, даромадлар, харажатлар, ижтимоий соҳа, прогнозлаштириш.

Мамлакатимизда олиб борилаётган ижтимоий сиёсатнинг устувор йўналишларидан бири, бу кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантириш ҳисобига аҳоли даромадларини ва уларнинг турмуш даражасини оширишга еришиш ҳисобланади.

Бу борада амалаётган жорий қилинаётган чоралардан кўришиб турибдики бугунги кунда кам харажат қилган ҳолда ушбу соҳада қисқа муддатларда даромадлар олиш мумкин. Хусусан бугунги кунда хизматлар соҳасининг бир неча йўналишларини шу жумладан, алоқа, молия, транспорт, қурилиш, туризм хизматлари ва савдо соҳаларини мисол келтириш мумкин.

Бугунги кунда аҳолининг фаровон ва қулай шароитда ҳаёт кечиришлари учун хизматлар соҳасида бир қатор қулайликлар таъминлаб берилмоқда. Натижада мамлакатимизнинг қишлоқ жойларида сервис инфратузилмасининг ривожланиши евазига қишлоқ аҳолисининг яшаш тарзи шаҳар аҳолисининг яшаш тарзига яқинлашмоқда.

Бугунги кун замон талабларидан келиб чиқиб, соҳани ривожлантириш мақсадида, Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Хизмат кўрсатиш соҳасини ривожлантиришга оид чора-тадбирлар тўғрисида”ги ҳамда “Хизмат кўрсатиш соҳасини жадал ривожлантириш чора-тадбирлар тўғрисида”ги Қарорлари қабул қилинди. 2021-2023 йилларда Ўзбекистон Республикасида хизматлар соҳасини ривожлантириш дастурини амалга ошириш натижасида 2021 йилда хизматлар кўрсатиш ҳажми қарийб 20 фоизга ошди.

Шу билан бирга, хизматлар соҳасини ривожлантиришга янгича ёндашувларни жорий этиш орқали бозор хизматлари ҳажмини 2022 йилда 1,5

бараварга ошириш ҳамда қўшимча 1,5 миллион янги иш ўринларини яратиш имкониятлари мавжуд.

Худудларнинг ўзига хос хусусиятларидан келиб чиқиб, алоҳида ёндашувлар асосида хизматлар соҳасини ривожлантириш, тадбиркорлик субъектларини молиявий ресурслар ва инфратузилма билан таъминлаш ҳамда уларга қулай солиқ режимини жорий этиш мақсадида республика худудларининг аҳолиси сони ва зичлиги, географик жойлашуви, ихтисослашуви ва инфратузилма билан таъминланганлик даражасидан келиб чиқиб, хизматлар соҳасини ривожлантиришнинг қуйидаги устувор йўналишлари белгиланган:

а) ҳарбир туман ва шаҳарларда:

- бюджет маблағлари ҳисобига 2021-2022 йилларда шаҳарсозлик лойиҳалари асосида мукамал таъмирланган, ташқиёритиш, суғориш ва дренаж тизимлари модернизация қилинган, пиёдава велосипед йўлаклари қурилган ҳамда аҳоли гавжум бўлган кўчалар ни савдо, хизмат кўрсатиш, сайилгоҳ ва кўнгилочар кўчаларга айлантириш;

- рақамли хизматлар улушини босқичма-босқич ошириш учун зарур инфратузилма билан таъминлаш ва сифатли алоқа ва интернет хизматлари қамровини, шунингдек, «Электрон ҳукумат» тизими хизматларидан фойдаланиш кўламини кескин кенгайтириш;

б) Тошкент, Нукус шаҳарлари, вилоятлар марказлари ҳамда бошқа шаҳарларда кўпи билан ҳар 3 — 5 та маҳалла учун аҳоли гавжум бўлган кўчани ободонлаштириб, пиёдалар йўлакчаларини кенгайтириш ва уларни ёритиш орқали маҳаллалараро савдо-хизмат кўчасини ташкил этиш;

в) аҳолиси 300 мингдан кам бўлган туманларда:

- саноат ва хизматлар соҳаси юқори суръатларда ривожланиб бораётган туманларда — савдо, меҳмонхона, овқатланиш ва логистика хизматларини, шунингдек, техник хизмат кўрсатиш ва кўнгилочар масканларни ташкил этишга устуворлик бериш;

- тоғли, тоғолди, рекреацион туризм салоҳияти юқори туманларда автомобиль йўллари, электрэнергияси ва ичимлик суви таъминоти ҳамда бошқа инфратузилмани яхшилаш ва тайёр лойиҳалара сосида туризм хизматларини ривожлантириш;

- чегара худудларда жойлашган ҳамда худудидан халқаро автомагистраль ва темирйўллар ўтган туманларни — савдо, туризм, логистика ҳамда йўлбўйи хизматларини кўрсатишга ихтисослаштириш;

- қишлоқ хўжалиги улуши юқори бўлган туманларда — замонавий агрохизматларни ривожлантириш;

г) ўрта ва йирик шаҳарлар ҳамда аҳолиси 300 мингдан кўп бўлган туманларда — замонавий бозор хизматлари, таълим, тиббиёт, санъат, туризм,

меҳмонхона ва умумий овқатланиш ҳамда транспорт хизматларини ривожлантириш;

д) Тошкент, Самарқанд ва Наманган шаҳарларида — юқоридаромадлихизматларни, айниқса, йирик савдо ва кўнгилочар хизмат кўрсатиш объектларини кўпайтириш, таълим ва тиббиёт муассасалари жойлашган ҳудудларда ихтисослашган кластерлар ташкил этиш.

Сўнги йилларда мамлакатимизда амалга оширалаётган чора-тадбирларнинг барчасини заминид аҳолининг фаровонлигини ошириш, турмуш даражасини яхшилаш бош мақсад бўлиб келмоқда. Мана шу натижаларга еришиш учун кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликда хизмат кўрсатиш соҳасини ривожлантириш муҳим омил вазифасини бажаради. Зеро, бу орқали аҳолининг даромадларини ошириш ва инсонларни рози қилиш бугунги куннинг долзарб вазифасидир.

АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Хизматлар соҳасини ривожлантиришга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарори, 27.01.2022 йилдаги ПҚ-104-сон.
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Хизматлар соҳасини қўллаб-қувватлашга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги Фармони, 30.09.2021 йилдаги ПФ-6318-сон.
3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Хизматлар соҳасини жадал ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори, 11.05.2021 йилдаги ПҚ-5113-сон.
4. Ахмедов А.М. “Государственная поддержка услуг в Узбекистане” // Экономика и социум Россия, Саратов декабр 2021
5. Собиров О.О. Хўжалик юритувчи субъектларда бошқарув ҳисобини такомиллаштириш йўналишлари. / Иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD) диссертацияси автореферати. Тошкент, 2022 йил.
6. Ishimbayev R.N. “Criteria and princiole of capability”// Maista Przynslosci, November P 334-336
7. Султонов Ш.А. Хизмат кўрсатиш соҳасида кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик самарадорлигини оширишга таъсир этувчи омиллар ва уларнинг таснифи. // Сервис. – Самарқанд, 2010. № 1. – Б. 49-55.

Интернет ва статистика маълумотлари

1. <http://www.stat.uz>
2. <http://www.lex.uz>
3. <http://www.mineconomy.uz>